

учишъ да четешъ ще рече да можежъ да вникнешъ самъ въ Божиитъ дѣла и мисли, а заедно съ това да разберешъ и човѣшкитъ дѣла и мисли.

И поелъ пѣтя на мисълта си отъ тукъ, отецъ Климентъ продължава да говори на бж-дешитъ народни учители и да прави духовнитъ имъ хоризонти по-широки и по-сѣтли.

... Нѣкой ме дърпа по лакътя. Едно момче охридчанче ми подава малко току цо уловено гущерче. И изведнажъ великиятъ архиепископъ, заедно съ ученицитъ си изчезватъ и развалинитъ наново ми показватъ своитъ оголени и на-зжбени снаги.

— Защо ми давашъ това животинче? — питамъ.

— Миналия месецъ единъ човѣкъ идва да дири гущери — отвърна момчето. — Тука има много.

Очевидно момчето мисли, че всѣки посетителъ тука иде не за друго, а само за да лови гущери.

— Не! — отговарямъ азъ. — Пустни гущерчето. Защо да го дѣлимъ отъ майка му и баща му? То върши една полезна работа. Предпазва ни отъ вредни мухи и комари.

Едва казалъ тия думи, погледътъ ми отново пропѣлзвява по крепостта. О, колко сж жестоки столѣтията! Тѣ сж си играли съ идеалитъ на стария героиченъ царъ Самуилъ и ру-

шили неговитъ селения съ страшна упоритостъ. Може би селеґията ще бждатъ съвсемъ премахнати отъ лицето на земята, но легендитъ ще си останатъ и ще получатъ още по-голѣмо обаяние.

Заглеждамъ се въ кулата и виждамъ онова, което желае да види душата ми. Тукъ, дето обитава миналото съ всичкитъ си предания, приказки, легенди и старинни пѣсни, дето на всѣка крачка можете да видите скритата сѣнка на единъ миналъ животъ, еие не можете да останете самъ. Съ васъ се деижатъ думи, мисли, дѣла, събития и много, много духо-ее на хора, които носятъ далечната и безсмъртната истина съ себе си.

Семенѣта на Климентовитъ трудове сж изкълнили и вече дѣватъ множесто плодове. Българската речъ се шири изъ царстеото и носи оная благодать, отъ ксято расте и крепне душата на България. Върху тая духовна подставка се шири и царството на царъ Самуила.

Предъ менъ се простира величавото Охридско езеро, върху което слънцето е изсипало милиони златни багри. И тогѣга езерото е било сжщото. И отъ сжщото това мѣсто царъ Самуилъ и велможитъ му сж гледали къмъ селата край брѣга, къмъ Поградецъ, къмъ Галичница и Воятина пла-